

Надежда Јовић*
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
Департман за српски језик

УДК 811.163.41'373:070 НИШКИ
ТРГОВИНСКИ ГЛАСНИК "1895"
Оригинални научни рад
Примљен: 27. 5. 2011.

О ЛЕКСИЧКИМ СЛОЈЕВИМА
У ЈЕЗИКУ *НИШКОГ ТРГОВИНСКОГ ГЛАСНИКА*
(8. 10. 1895 – 25. 12. 1895)**

У раду се анализирају лексички слојеви у језику Нишког трговинског гласника (8. 10. 1895 – 25. 12. 1895), који је био једно од гласила нишког трговачког еснафа.

Текстови су жанровски разноврсни, писани стандардним језиком тог периода. У лексици има славенизама, турцизама и других варваризама, контактних синонима, архаичне лексике, а у дискурсима су примећени и фразеологизми, пословице и изреке.

Кључне речи: Нишки трговински гласник, лексика, турцизми, славенизми, варваризми.

Чињеница да се Ниш налази на раскрсници Балкана условила је да бављење трговином представља уносну привредну грану. Након ослобођења ових крајева од Турака и успостављања чвршћих веза са Европом, постало је јасно да је за успех у овом послу неопходно образовање и већа информисаност. Отварају се трговачке школе, а најстарији лист у Нишу и ослобођеним крајевима јужне Србије, Нишки весник, покренут 1884, био је лист за трговину, новости, забаву и огласе. Сличну сврху имали су и: Нишки трговински гласник, орган трговаца и трговачке омладине (1894), Нишки трговински гласник, орган удружења нишке трговачке омладине (1895), Гласник нишке трговачке омладине (1895–96). Сви ови листови излазили су кратко, али је на основу честог покретања новина овог типа очигледно да је за њима постојала потреба.

Нишки трговински гласник, орган удружења нишке трговачке омладине покренут је 8. 10. 1895. године у Нишу као струковни, нестраначки двонедељник. Излазио је недељом и четвртком, а последњи број појавио се у понедељак 25. 12. 1895. године, тако да је изашло свега 23 броја. Број је чинила дволисница, тј. четири стране формата А3, са изузетком последњег броја који има обимнији књижевни додатак те садржи 4 листа. Лист је штампан искључиво Вуковом ћирилицом.

Програмски текст доноси први број листа и у њему се истиче да ће лист „сав свој рад посветити напретку трговине, и целокупне индустрије наше... пратиће сувремену развој трговине и доносити ваљане чланке из народне економије, све новости, пијачне цене свих артикала; цене на страним трговима, курсове

* nadajovic@filfak.ni.ac.rs

** Овај прилог урађен је у оквиру пројекта *Историја српског језика*, који финансира Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије, број пројекта 178001.

свих благајна, и у опште све оно што ће нашој трговини и индустрији бити од неисказане користи.“ (8.10/1)¹

Текстови су жанровски разноврсни: вести (локалне, из земље, из света, економске), коментари о различитим, пре свега економским питањима (Ниш има своју будућност (8.10), Ко је и какав треба да буде трговац (8.10), Размислимо се... (22.10), Трговина и трговинско законодавство (16.11), Наша спољна трговина (26.11), Мађари терају до краја (о забрани извоза свиња у Мађарску, 21.12); савети пољопривредницима: Американска лоза (од 8.10. у неколико наставака), Народна привреда, рубрика покренута 2.11. са поднасловима: Јесење и пролећне сађење воћа (2.11), Треба ли круну при сађењу воћа одмах одрезати (2.11), Јесење дубоко орање (12.11), Спремање кошница за зимовник (16.11, 23.11); позоришна критика: Нишко позориште „Синђелић“ (15.10, 2.11, 16.11); извештаји са берзе, пијачни ценовници, мали огласи (рекламни огласи, оглашавање продаје), практични савети: Разно (16.11, 3.12); захвалнице, умрлице, књижевни прилози, преводи прозних текстова са руског: Алманзор, историјско предање, превео Мих. П. Петковић од 8.10. у неколико наставака; Банкар господина поручника, по руским мотивима, превео Соко, од 29.10. у наставцима; и са француског: Успомена на Божић и Млади домаћини, превела Нада (25.12).

Легитимичним увидом у ове чланке стиче се утисак да је реч о књижевном језику с краја 19. века, са незнатним уделом дијалектизама у фонетици и морфологији, о чему ће бити речи другом приликом. Видљиве су и језичке разлике међу жанровима. У преводној књижевности још је био присутан утицај славеносрпског (у лексици, синтакси), док у језику огласа могу да се очекују дијалектизми (у фонетици и морфологији). Чланци су често потписани иницијалима или псеудонимима, те је тешко пратити идиом одређеног аутора.

У овом раду биће речи о лексичким слојевима, будући да је примећено доста архаизама, турцизама, славенизама и, уопште, варваризама у лексици.

1. Како су текстови Нишког трговинског гласника писани пре више од сто година, очекивано је да су неке речи временом застареле, што данашњем читаоцу може представљати извесну тешкоћу у разумевању.

1.1. Међу именицама забележени су:

називи занимања: винодељци 8.10/3, виноделац 15.10/1; наше винодеље 22.10/1; посленик на лепој књижевности 5.11/4(о); треба да нам буде једини путовођа 22.10/3; као раденик у државничкој мисли 2.11/2, Уједно јављам да сам набавио изврсног књиговезачког раденика. 21.12/4(о);²

називи везани за привреду: људи се занимају поред земљоделства 5.11/2; да поучавају народ у рационалном пољоделству, да прибирају податке по свим грамама пољопривреде 23.11/3; сировине, полуизрађевине и фабрикате 26.11/1;³

¹ Бројеви у загради означавају: до косе црте датум када је лист издат, а иза косе црте број стране на којој се пример јавља. Приликом цитирања наслова чланака биће наведен само датум излажења листа. У даљем тексту овакви подаци дају се без заграда, а у малој загради означено је да је текст преузет из огласа (о) или превода књижевног дела (к).

² Уп. у РМС: виноделац (заст.), винодеља (заст.), посленик, путовођа, раденик.

³ В. у РМС: земљоделство, пољоделство, полуизрађевина.

дани у недељи: Оријент полази петком и фторником 22.10/3, Сваког фторника и петка... понедеоником и четвртком 23.11/4(о);

остало: по 5 дана затвора за бој 9.11/3; довозе у нас у приличној коликоћи пиринач, 25.12/2; продаје књижарница 8.10/4(о), ту им је сместиште њихових еспапа 25.12/2; и јавља се као осветилац с Мађарима својих синова 2.11/2.⁴

1.2. Архаични су и глаголи: на чему му се благодари 8.10/4; јер се порта наводи у критичном стању 19.10/2; то би било штетно ништити је 8.10/3; могу срећно предурати зиму 23.11/3; разговарао се са њима 15.10/2(к); колико штучемо свето име Србин 19.10/2; да школу морају похођати 22.10/3, који су ради похођати школу играња 29.10/3.⁵

1.3. Застарелост придева углавном је проузрокована другачијим творбеним поступцима: једноставно или двогубо књиговодство 2.11/4(о); роба која није у законом року подигнута 15.10/2; управнику одећне радионице 8.10/4(о); наши сиротни суграђани 14.12/2; срце обремљено годинама 26.11/2.⁶

1.4. И међу непроменљивим врстама речи пронађени су архаизми: шта значи доцне се пробудити 8.10/3(к); спроћу стана 8.10/4(о), спроћу нове основне школе 12.10/4(о) и 19.10/4(о), седе спроћу мене 30.11/2; Свиње средно деб. 19.10/3.⁷

1.5. Иако би се могло рећи да већина истакнутих речи није обична у данашњем савременом српском језику, у РМС оне нису означене као архаизми. Са одредницом заст(арело), пронађене су само две од наведених лексема (виноделац, винодеља), а неке у њему нису ни регистроване (осветилац, похођати, обремити – обремљен, средно).

С друге стране, ови архаизми су у великом мери потврђени у језику малих огласа Нишког трговинског гласника (посленик, раденик, понедеоник, фторник, двогубо, одећни, спроћу), што би могло да значи да су били обични у то време.

2. Током диференцирања западне и источне варијанте некадашњег српско-хрватског језика, неке речи постале су карактеристичне за западну, хрватску варијанту (брзојав, жигица, задаћа, иноземство, кемички, колодвор, лечник, су-времене, суделовати).⁸

2.1. Судаћи по употреби у локалним новинама, какав је Нишки трговински гласник, иначе писаним тадашњим српским стандардом, изгледа да нису биле необичне и на источној страни:

⁴ У РМС: бој¹, коликоћа, књижарница, сместиште. Именица осветилац није пронађена у РМС, где се јавља осветлар, осветитељ.

⁵ РМС: благодарити, находити се, ништити, предурати, разговарати се, штовати. Глагол похођати није забележен у РМС. Постоје именице похођанин, похођеник.

⁶ РМС: двогуб, закони (прид.), одећни, сиротан (прид.). Придев обремљен, као ни глагол обремити, од ког би се могао извести, нису пронађени у РМС. Забележен је глагол обременити.

⁷ РМС: доцна, спроћу. Прилог средно није забележен у РМС.

⁸ РМС: брзојав, жигица, задаћа, иноземство, кемички, књижарница, књижничар, колодвор, лечник, ножице, сувремен, суделовати.

путем брзојава 8.10/1, брзојави и телефони 29.10/1, Имам у великој количини цигар папира и жигица. 5.11/4(о), То је благодарна задаћа свију привредних посленика 7.12/2, и који се у иноземству на страним пијацама траже 26.11/1, помоћу кемичке анализе 30.11/2, Књижничар води инвентар књижнице 26.11/1, могу се користити и дружинском књижницом 14.12/2, да изађе из колодвора 23.11/2(к), енглеског лечника 3.12/3, Резање траба вршити ножицама 15.10/1, пратиће сувремени развој трговине 8.10/1, На забави суделоваће ниш. певачко друштво 21.12/2.

2.2. У РМС није посебно истакнуто да су поменуте речи обичније у некадашњој западној варијанти српскохрватског језика.

3. Иако је од званичне победе Вукових правописних и језичких начела, 1868. године, до објављивања Нишког трговинског гласника, 1895. године, прошло скоро тридесет година, српски језик се није у потпуности ослободио славенизама чијој се употреби Вук оштро противио. Тако се, нарочито у језику превода књижевних и других текстова са руског јави по који славенизам,⁹ а славенизама има и у лексикализованим спојевима (према цели, постигнути цель, у тој цели) у новинским чланцима различите тематике.

3.1. Можемо их поделити на фонетске славенизме:¹⁰

према цели којој овај лист тежи 8.10/1, па су у тој цели и насрнули 8.10/2, да постигну своју цель 8.10/2, у тој цели 22.10/1, да би доспели до цели 22.10/3, за постигнуће цели 29.10/1;¹¹ на две части 8.10/2 (к); да је она из неке чистокрвне, књажевске породице 26.11/2(к); дукат цесарски 8.10/3;

3.2. творбене: са творбеним суфиксом –ије: са... красноречијем 8.10/3(к), који може бити и србизиран: печат бесмрћа 22.10/2 (к);

3.3. лексичке: местност је и сада још довољно не насељена 29.10/2 (путопис, превод с руског), после сваког одговора Алманзоровог понављаше 22.10/2(к).

4. У старије лексичко наслеђе спадају и турцизми, те није чудо што се неки од кључних појмова везаних за трговину (дућан, ђумрук, еснаф, еспап), занатство (алвација, салебција, бозација), делове окућнице (авлија), мере (дулум) у прегледаној грађи именују речима турског порекла.

4.1. Помињу се следећи називи заната:

Забрањено је пиљарима... колачарима, алвацијама, салвпцијама (sic. уместо салеппцијама), бозацијама и другим продавцима 29.10/3.

4.2. Називи везани за трговину:

два дућана 8.10/4(о), Од негдашњих малих дућанчића и ђепенака, створише се данас модерни дућани 12.10/1, Ради знања потрошачима грожђа и вина чиним до знања, односно трошкова подвоза, ђумрука и експедиције, овако стоји:

⁹ Уп. примере са скрећеницом (к).

¹⁰ Младеновић 2008: 346.

¹¹ Али и: Циљ је поменутој школи 22.10/3, и Поменутој је школи циљ 29.10/1, Истакнута је циљ дело патриотизма (род као код цели) 22.10/3, и друштвеног циља 23.11/3.

само срп. ђумрук 5 дин. На Сто (100) кила. Подвоз од Скопља до Ристовца на сто кила 1.75 дин., а од Ристовца до Београда 1.02 дин. на сто (100) килограма. Експедиција и други трошкови на 100 кила 1.50 дин. 19.10/2, на штету свога еснафа 22.10/1, да свој еспап вешто протуре 8.10/2, за мој џепарлук 2.11/2(к).

4.3. Делови куће, мере:

у истој авлији 8.10/4(о), са пет соба, докxатом 12.10/4, продаје се један виноград од три дулума 12.10/4 (о).

4.4. Остало:

То је ћеф, то је самовоља 21.12/1.¹²

5. Отварање према западу Европе након ослобођења од турске доминације и убрзан технолошки и културни развој, имали су за последицу прилив великог броја нових појмова и страних речи које су их именовале, те је права најезда варваризама била потпуно разумљива.

5.1. Латинског порекла су: аренда, артик(а)л, венера, вренела, декламација, експедиција, квалитет, манипулација, медицински, супстанција, транспортирање, центрум.

у којима се кантарина издаје под аренду 7.12/1, Сви овде побројани артикли јесу особитог квалитета 19.11/4(о), и проклете болести сифилиса. „Вренела“ је страшна болест... има читавих општина заражених венером. 29.10/3, и једна лепа декламација 21.12/2, Експедиција и други трошкови на 100 кила 1.50 дин. 19.10/2, ако даље обратe пажњу на дангубу око ђумручне манипулације 16.11/2, један енглески медицински журнал 22.10/3, да у њој нема никаквих супстанција 3.12/3, траспортирање 15.10/3, са својим центрумом у Нишу 12.10/1.¹³

5.1.1. Погрешно је употребљена реч солидарност у контексту: позната са солидарношћу свога еспапа и нечувено ниским ценама 30.11/4(о),¹⁴ где би одговарала реч солидност.

5.2. Грчког порекла су речи: гимнасија, нафталион, практика, филоксера, философ, сифилис.

два разреда ниже гимнасије 19.10/2, најбоље се сачувају хаљине од мољаца „нафталионом“ 3.12/3, Не може се порећи ни то, да је практика од велике важности али само у тесној вези са теоријом. 29.10/1, филоксера 15.10/3, продужише хвалити философа 15.10/2 (к), и проклете болести сифилиса. „Вренела“ је страшна болест... има читавих општина заражених венером. 29.10/3.¹⁵

¹² Škaljić 1989: alvadžija, bozadžija, salep, dućan, čepenak, đumruk, esnaf, espap, džep, džeparac, avlija, dulim; čef. О односу еспап : роба в. Невекловски 2008: 256–257.

¹³ Мићуновић 2005: аренда, артикл, венеричан, декламација, експедиција, квалитет, манипулација, медицина, супстанција, транспортовати, центрум. Реч аренда је у употреби у српском језику од XVIII века (Невекловски 2008: 255–256).

¹⁴ Уп. Мићуновић 2005: солидарност ‘свест о потреби заједничког испомагања и деловања’ и солидан ‘чврст, трајан, темељан, прави, истинит, честит, здрав, јак телом’.

¹⁵ Уп. РМС: гимназија, нафта, Мићуновић 2005: практика, сифилис, филоксера, философ.

5.3. Из немачког потичу речи: пофл, мидер, факелџа, штудирати. готово само њихов „пофл“ испоручују 16.11/2, велики избор мидера у рачним квалитетима по најновијем фазону 17.12/4(о), узе факелџу и запали кућу 15.10/2(к), но љубавничка улога, друкчије се штудира 16.11/3.¹⁶

5.4. Из француског су преузете речи: ангросист(а), булевар, гаранција, журнал, инстерсантност, квартир, мода, пионер, фазон, шиканерија.

Удобан стан до Булевара 22.10/4(о), не дају нам доброљно гаранције 12.10/1, један енглески медицински журнал 22.10/3, и друге интересантности 17.12/1, квартир 8.10/4(о), ти моћни пионери имена и просвете српске 26.11/2, по најновијем фазону бечке и париске моде, 19.11/4(о), изложени су шиканеријама оних „en grossista“ 16.11/2.¹⁷

5.5. Италијанског је порекла придев сортиран:¹⁸
радња...сортирана 12.10/4 (о).

5.6. Пронађен је извешан број термина везаних за кожарску индустрију, који означавају врсте кожа добијених различитим поступцима прераде. Осим термина ђон и јухт¹⁹ остали нису потврђени у прегледаним речницима.

израђивати све врсте кожа: блаик, терцеи, ђонове, кипсе, сац, фикследер, шаргин, јухт – и све остале прерађевине припадајуће овој индустријској грани. 16.11/2.

5.7. Интернационализми различитог порекла, а према расположивој литератури означене као латинске, грчке, немачке, француске, италијанске речи, улазиле су у српски језик у различито време, али се јасно уочава новији слој везан за трговину (аренда, атрикл, експедиција, квалитет, манипулација, пофл, сортирати, транспортирати), кожарску индустрију (блаик, терцеи, кипсе, сац, фикследер, шаргин, јухт), моду (журнал, мидер, мода, фазон), културу и школство (гимнасија, декламација, практика, штудирати) и становање (булевар, квартир, центрум).

Неке од позајмљеница пронађених у анализираној грађи још увек чувају фонетски лик или морфолошке одлике блиске језику изворнику: пофл, штудирати, центрум, а бивају писане и изворним писмом („en grossista“), или под наводницима („пофл“), што упућује на свест аутора о томе да се ради о новим речима.

Дешавају се и грешке у употреби страних речи услед несигурности у познавању значења, тако да је, и за ауторе, и за читаоце, најсигурнија била употреба контактних синонима.

¹⁶ Мићуновић 2005: бофл, мидер; РМС: факџа нем. бакџа. Реч штудирати латинског је порекла (уп. Мићуновић 2005: студирати, РМС: студент, али њен фонетизам, група шт-< st-, упућује на немачко посредништво.

¹⁷ Мићуновић 2005: ангросист(а), булевар, гаранција, журнал, интересантан, квартир, мода, пионер, фазон, шиканирати.

¹⁸ Мићуновић 2005: сортирати.

¹⁹ Škaljić 1989: đon, РМС: јухт и јухта холандски ‘нарочита врста меке непромочиве коже’.

6. Чињеница да се на релативно малом броју страна новинског текста јавља осам парова контактних синонима, показује да је код аутора текстова, или уредништва, постојала свест о продору речи страног порекла, углавном интернационализама у српски језик, али и о томе да просечан читалац није знао њихово значење.²⁰

6.1. Контактни синоними дају се или у загради, страна реч уз домаћу: произвођача (фабриканта) 5.11/1, дамо у бесмислице (луксуз) 5.11/3; дијалектизам уз стандардни облик: један пар роде (лелека, штрка) 30.11/2;²¹ обичнији облик уз славенизам: Шта бива од ових јадних и жалосних створива? (бића) 29.10/3;²²

6.2. или се цртицом везују за познатији облик речи: бубе-инсекти беже 26.11/3, Цифре-бројеви, овог табеларног прегледа врло су поучљиве по нас 7.12/2, Србија је готово ускључиво агрикултурна-пољопривредна земља 7.12/2.

6.3. У по једном случају речи се одвајају запетом: Неколико капи калијевог етара доста је на једну флашу, боцу зејтина 30.11/2;

6.4. или раставним везником: транзитна или превозна трговина 26.11/2.

7. Неки склопови речи који су више пута потврђени у невеликој прегледаној грађи могли су бити устаљени изрази, тј. фразеологизми:

ако су у својој струци печени 8.10/2,

Моју кафану... постојећу овде у Нишу 8.10/4(о), Дућан постојећи спрам „Новог Хана“ 12.11/4(о), Продаје се један виноград... постојећи на брду званом „Ђурлина“ 12.10/4(о), Две собе са намештајем за самце издају се одмах. Кућа постоји у улици код кафане „Солун“ 12.11/4(о), издајем под закуп кафану „Београд“, која постоји на лесковачкој капији 23.11/4(о), у бакалској радњи... која постоји овде на Паша-Џамији 25.12/3(о),

продајем из слободне руке 8.10/4(о), Продаје се из слободне руке једна кућа... на лесковачкој улици преко од кафане 9.11/4(о),

нечувено јефтино продаје 8.10/4(о),

позивају се да прву уплату положи 19.10/4(о),

продајем по знатно јефтиној цени 9.11/4(о),

јављам да се сада са радњом налазим на „Паша-џамији“ 12.11/4(о),

мир и сталност 23.11/1,

држаће се ... Скупштина Удеоичара „Зајечарске Штедионице“ у стану штедионице 21.12/3,

Препоручујем поштованим муштеријама и остале артикле манифактурног и

²⁰ Исти поступак примењиван је и знатно раније у другим новинским текстовима. Уп. Милановић 1999: 585-588, Невекловски 2003: 37.

²¹ РСМ: лелек зоол. покр. в. лејлек тур. зоол. покр. рода, штрк; штрк 1. зоол. а. бела рода.

²² РСМ: има створ, нема створиво.

галантериског еспапа, којим је моја радња сортирана. 21.12/4(о),

Ово је зло коме треба стати ногом за врат 25.12/2,

Искуством је потврђено 29.10/2,

Није ли то једна убиствена појава... и не би ли је требало час пре у клицу утући? 25.12/2,

8. Да би се поткрепиле поруке аутора и текст учинио убедљивијим и поучнијим, није се бежало од употребе пословица и изрека.

8.1. У три пронађена случаја наглашава се да је реч о пословици:

Народна пословица вели: што ће бити јесенас нека буде вечерас. 21.12/1;
Немци за то имају лепу пословицу: отворите прозоре и врата на кући па вам лекар у њу неће ући. 19.11/3;

8.1.1. која је у следећем случају, заправо, изрека:

који, што вели наша народна пословица, не иду ни у кола ни у саоне. 17.12/1.

8.2. Једном се не наглашава да је реч о пословици, али се то види из структуре исказа:

јер ко несмислено трчи, тај се натопрчи 22.10/1.

9. Обимом невелика, грађа коју пружа Нишки трговински гласник, двонедельник који је излазио од 8. 10. 1895. до 25. 12. 1895, веома је разноврсна и садржи различите лексичке слојеве.

Присутни су како славенизми и турцизми, који се могу сматрати наслеђем језичке и друштвене прошлости, тако и новије позајмљенице из класичних (грчки и латински) и живих западноевропских језика (немачки, француски, италијански). Приметна је и тенденција коришћења словенских лексичких средстава, иако је извештавање о економским и привредним питањима и о различитим иновацијама наводило на увођење стране лексике. Убедљивости језичког израза требало је да допринесе и обилата употреба фразеологизама, изрека и пословица.

Рекло би се да лексичка слика, коју пружа Нишки трговински гласник, у многоме одражава однос према лексици у српском стандарду крајем XIX века.

Литература

Мићуновић 2005: Љубо Мићуновић, *Речник страних речи*, 50.000 појмова, Београд, Vicitrix, 2005.

Милановић 1999: Александар Милановић, *Однос према лексици страног порекла у новинама Стефана Новаковића „Славенно-сербскія вѣдомости“ (1972–1973)*, Српски језик, број IV/1–2, година IV, Београд, 1999, 583–592.

Младеновић 2008: Александар Младеновић, *Историја српског језика*. Одабрани радови, Београд, Чигоја 2008.

Невекловски 2003: Gerhard Neweklowsky, *О језику „Босанског вјестника“ 1866*, Српски језик, број VIII/1–2, година VIII, Београд, 2003, 29–39.

Невекловски 2008: Герхард Невекловски, *Цивилизациона лексика у српском и хрватском језику у XIX веку (на примеру неких економских и банкарских термина)*, Јужнословенски филолог LXIV, Београд, 2008, 247–260.

РМС: *Речник српскохрватског књижевног језика* I–III, Нови Сад – Загреб, 1967–1969; IV–VI, Нови Сад, 1971–1976.

Škaljić 1989: Abdulah Škaljić, *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*, Sarajevo, Svjetlost, 1989⁶.

Nadežda Jović

ON LEXICAL LAYERS IN THE LANGUAGE
OF *NIŠKI TRGOVINSKI GLASNIK*
(10. 8. 1895 – 12. 25. 1895)

Summary

The work analyses lexical layers in the language of *Niški trgovinski glasnik* (*Niš Trade Journal*) (10. 8. 1895 – 12. 25. 1895), which was one of the journals of Niš trade guild.

Texts are various in genre and written by the standard language of the time. In the lexical sphere there are Slavic, Turkish and other Barbarian items, contact synonyms, archaic lexicon, and phraseologisms, proverbs and sayings, all noted in the discourse.

It can be said that the lexical picture, offered by the *Niš Trade Journal*, to a great extent reflects the attitude towards the lexicon in standard Serbian language at the end of XIX century.

